Cel badań i charakterystyka badanej grupy

6 września 2026

Celem badań jest określenie, w jakim stopniu aktywność zawodowa rodziców wpływa na ich funkcje opiekuńczo-wychowawcze wobec dziecka uczęszczającego do szkoły w klasach nauczania początkowego.

Analizie została poddana ocena wpływu różnych osób z bezpośredniego otoczenia dziecka (członków rodziny, dalszych krewnych i osób obcych), uczestniczących w szeroko rozumianej opiece nad dzieckiem.

Punktem wyjścia podjętych badań była teza iż, praca zawodowa obojga rodziców wpływa na opiekę nad dzieckiem. Dzieci rodziców pracujących zawodowo są bardziej samodzielne, w porównaniu z rówieśnikami, u których jedno z rodziców sprawuje opiekę ciągłą.

Poszukiwania badawcze koncentrują się wokół pytań:

W jakim stopniu praca zawodowa rodziców wpływa na sytuację materialną rodziny oraz na zabezpieczanie potrzeb dziecka i wydatków związanych z zajęciami pozalekcyjnymi?

Na ile praca zawodowa rodziców sprzyja budowaniu więzi z dzieckiem a na ile ją utrudnia?

Jaki jest wpływ zajęć świetlicowych na dzieci rodziców pracujących zawodowo?

W jakim stopniu świetlica szkolna pomaga rodzicom w opiece nad dzieckiem a w jakim stopniu ich zastępuje?

Obiektem badań są dzieci uczęszczające do Szkoły Podstawowej Nr 38 w Warszawie – uczniowie II klasy oraz ich rodzice i osoby z najbliższego otoczenia. Badaniem objęto grupę 18

dzieci i ich rodziców (18 matek i 17 ojców).

Szkoła Podstawowa nr 38 zlokalizowana jest w dzielnicy Śródmieście. W roku szkolnym 1999/2000 połączona została z gimnazjum. Szkoła jest przewidziana do likwidacji, po zakończeniu nauczania podstawowego dotychczasowych klas. Nauczanie dzieci odbywa się aktualnie w systemie dwuzmianowym. Nie dokonano rozdziału szkoły na część przeznaczoną do nauczania podstawowego i gimnazjalnego, co sprawia, że dzieci ze szkoły podstawowej kontaktują się bezpośrednio z młodzieżą gimnazjalną.

Z uwagi na bezpieczeństwo małych dzieci i zalecenia reformy oświaty, przerwy pomiędzy lekcjami dla klas II i III wyznaczane są indywidualnie przez nauczycieli prowadzących zajęcia. Szkoła zapewnia konsultacje psychologa z Poradni Wychowawczo-Zawodowej zlokalizowanej w budynku szkoły a także zatrudnionych w szkole pedagoga i logopedy. Dla dzieci z klas II – IV istnieje możliwość opieki pozalekcyjnej w świetlicy szkolnej, wraz z posiłkiem (obiad).

W ramach zajęć dodatkowych dzieci mogą uczęszczać na różnego rodzaju kółka zainteresowań (szachowe, komputerowe, polonistyczne, SKS i inne). W okresie wiosenno-letnim i wczesną jesienią dzieci przebywają pod opieką nauczyciela w ogródku szkolnym, oddzielonym od ruchu ulicznego wysoką zabudową ulicy Świętokrzyskiej. Ponadto dzieci mogą korzystać z nowootwartego boiska szkolnego, przeznaczonego do uprawiania sportów.

Dzielnica, w której zlokalizowana jest szkoła charakteryzuje się natężonym ruchem ulicznym, co wymaga od dzieci zachowania właściwej ostrożności przy poruszaniu się zarówno na chodniku jak i na przejściach przez ulice.

W dzielnicy jest znaczna liczba biur i urzędów, a lokale mieszkalne zasiedlają osoby starsze. Ponad połowa dzieci jest dowożona z dzielnic sąsiadujących lub innych rejonów. W

bliskim sąsiedztwie znajduje się jeden z większych punktów barów szybkiej obsługi Mc Donald’s, który chętnie odwiedzają dzieci. Odbywają się w nim niektóre uroczystości okolicznościowe i klasowe (np. Dzień Dziecka, Mikołajki).

W ostatnim czasie odnotowano wypadki wymuszeń pieniędzy na dzieciach. W celu zapobieżenia temu zagrożeniu szkoła poprzez pedagoga, jest w stałym kontakcie z dzielnicowym policjantem, który pomaga aktywnie w rozwiązywaniu problemów uczniów z rodzin dysfunkcyjnych (wizytuje rodziny, przeprowadza wywiady środowiskowe). Generalnie dzieci nie obawiają się policjanta, ale kontakt z nim odbywa się głównie przez szkolnego pedagoga. Wypadki wymuszeń pieniędzy na dzieciach zgłaszane są bezpośrednio na policję lub w czasie nauczania – do dyrektora szkoły. Osobami wymuszającymi są młodzi ludzie spoza szkoły. Dotychczas nie zdarzyły się wymuszenia, w których uczestniczyli starsi uczniowie ze szkoły.

Od tezy do pytań, na które można odpowiedzieć

Badanie wpływu pracy zawodowej rodziców zaczyna się od pojęcia bardzo szerokiego. Sam fakt zatrudnienia nie wyjaśnia jeszcze, co dzieje się w rodzinie. Znaczenie mogą mieć godziny pracy, czas dojazdu, przewidywalność grafiku, możliwość uzyskania wolnego dnia, wsparcie drugiego rodzica oraz dostępność opieki po lekcjach. Pytania badawcze porządkują ten obszar, wskazując trzy wyraźne wymiary: warunki materialne, więzi z dzieckiem i rolę świetlicy szkolnej.

Tak sformułowane pytania pozwalają uniknąć prostego wartościowania pracy jako zjawiska wyłącznie korzystnego albo niekorzystnego. Zatrudnienie może zwiększać możliwości finansowe, a jednocześnie ograniczać czas wspólny. Świetlica może dawać bezpieczne miejsce i atrakcyjne zajęcia, ale nie powinna być traktowana jak pełny zamiennik relacji rodzinnych.

Wynik badania powinien więc pokazywać układ korzyści, kosztów i sposobów, dzięki którym rodzina radzi sobie z napięciem między nimi.

Miejsce badania jest częścią jego znaczenia

Opis szkoły i jej otoczenia nie stanowi jedynie tła organizacyjnego. System dwuzmianowy wpływa na porę rozpoczynania oraz kończenia lekcji, a świetlica z posiłkiem rozszerza czas, w którym placówka przejmuje opiekę. Ruchliwe ulice i dowożenie wielu uczniów z innych dzielnic zwiększają znaczenie drogi do szkoły. Z kolei obecność pedagoga, logopedy, psychologa i kontakt z dzielnicowym tworzą sieć pomocy, do której mogą odwołać się dzieci oraz rodzice.

Także zmiany organizacyjne szkoły mogą wpływać na doświadczenie najmłodszych uczniów. Wspólna przestrzeń ze starszą młodzieżą, indywidualnie wyznaczane przerwy oraz perspektywa likwidacji szkoły tworzą szczególne warunki. Nie należy zakładać, że identyczne odpowiedzi uzyskano by w małej szkole osiedlowej, w placówce wiejskiej albo w szkole pracującej tylko na jedną zmianę. Kontekst pomaga zrozumieć wynik i wyznacza granice jego przenoszenia.

Kogo obejmuje badana grupa

Osiemnaścioro dzieci z jednej klasy oraz ich rodzice tworzą grupę, w której można porównywać wypowiedzi pochodzące z tego samego środowiska szkolnego. Taki dobór ułatwia analizę codziennych doświadczeń: uczniowie korzystają z podobnej organizacji lekcji i tej samej świetlicy. Jednocześnie liczebność oraz lokalny charakter badania nie pozwalają traktować uzyskanych proporcji jako obrazu wszystkich rodzin pracujących zawodowo.

Jedna brakująca ankieta ojca także ma znaczenie

interpretacyjne. Nieobecność odpowiedzi nie jest tylko pustym miejscem w tabeli. Wynika z innego miejsca zamieszkania i sporadycznego kontaktu z rodziną, a więc dotyczy sytuacji odmiennej od pozostałych. Badacz powinien zachować informację o braku, zamiast uzupełniać go przypuszczeniem lub mechanicznie zmniejszać widoczność tej rodziny.

Jak ostrożnie czytać rezultat

Teza o większej samodzielności dzieci rodziców pracujących wymaga rozdzielenia kilku zjawisk. Samodzielność może oznaczać wykonywanie obowiązków odpowiednich do wieku, radzenie sobie w świetlicy albo organizowanie prostych czynności bez stałej pomocy. Nie powinna jednak oznaczać pozostawienia dziecka bez wsparcia w sytuacji przekraczającej jego możliwości. Dlatego potrzebne jest zestawienie deklaracji rodziców z wypowiedziami dzieci oraz informacjami o organizacji opieki.

Wnioski z takiego badania najlepiej formułować jako opis badanej grupy. Można wskazać powtarzające się doświadczenia, różnice między odpowiedziami matek i ojców, sposób oceniania świetlicy oraz pragnienia dzieci dotyczące wspólnego czasu. Nie należy natomiast przypisywać pracy zawodowej każdej zauważonej cechy. Na relacje rodzinne oddziałują także warunki mieszkaniowe, stan zdrowia, temperament, wcześniejsze doświadczenia i styl komunikacji. Rozważne ograniczenie wniosku zwiększa jego wiarygodność.

Pojęcia potrzebują obserwowalnych wskaźników

Aby odpowiedzieć na pytanie o więź, trzeba ustalić, po czym będzie ona rozpoznawana. Mogą to być częstotliwość rozmów, wspólne czynności, gotowość dziecka do zwrócenia się z problemem i ocena dostępności rodzica. Sytuację materialną można opisać przez stabilność dochodów oraz możliwość

pokrywania potrzeb, a wpływ świetlicy przez poczucie bezpieczeństwa, rodzaj zajęć i ocenę dziecka. Takie wskaźniki nie wyczerpują pojęć, lecz sprawiają, że pytanie staje się możliwe do zbadania.

Badanie przeprowadzone w jednym okresie przedstawia przekrój, nie zaś przebieg zmian. Odpowiedzi mogłyby wyglądać inaczej po zmianie pracy rodzica, rozpoczęciu nowego roku szkolnego lub reorganizacji świetlicy. Powtórzenie rozmów po kilku miesiącach pozwoliłoby sprawdzić, czy opisane doświadczenia są trwałe. W obecnym materiale warto zatem oddzielić to, co respondenci mówią o swojej sytuacji w danym momencie, od twierdzeń o długotrwałych następstwach zatrudnienia.

Przyjęte pytania układają się także w logiczną kolejność. Najpierw opisują warunki funkcjonowania rodziny, następnie dotyczą relacji, a na końcu instytucjonalnego wsparcia. Dzięki temu świetlica nie jest oceniana w oderwaniu od harmonogramu rodziców i potrzeb dziecka. Taki porządek ułatwia późniejsze łączenie odpowiedzi bez mieszania poziomu jednostki, rodziny i szkoły.

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis pisanie prac z pedagogiki - fachowa pomoc w pisaniu prac.